

เก็บไว้ในหทัย

คำปณิ อักษรวิสัย คัดลอกจากคำบรรยายของ สุจินต์ บริหารวนเขตต์

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

เก็บไว้ในหทัย

คำป่น อักษรวิไลย์ คัดลอกจากคำบรรยายของ สุจินต์ บริหารวนเขตต์

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN: 978-616-8004-06-7

จัดทำโดย

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

๑๗๔/๑ เจริญนคร ๗๘ แขวงดาวคะนอง เขตธนบุรี

กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๔๖๘ ๐๒๓๙

โทรสาร ๐ ๒๘๗๗ ๙๖๙๓

<http://www.dhammahome.com>

www.dhammahomefellowship.com

E-mail: info@dhammahome.com

Facebook: ชมรมบ้านธัมมะ มศพ.

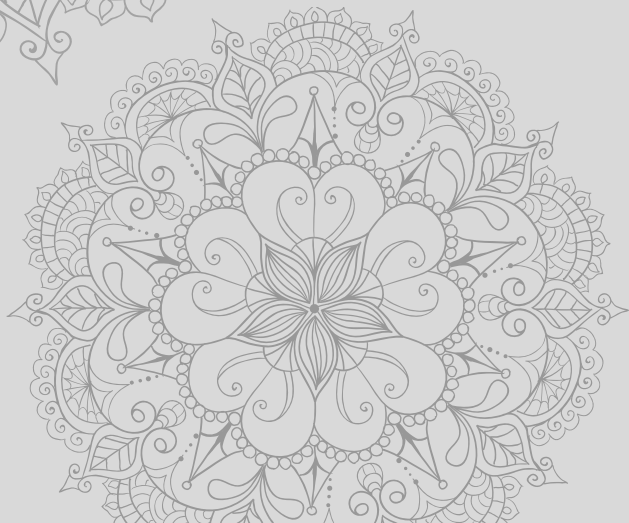
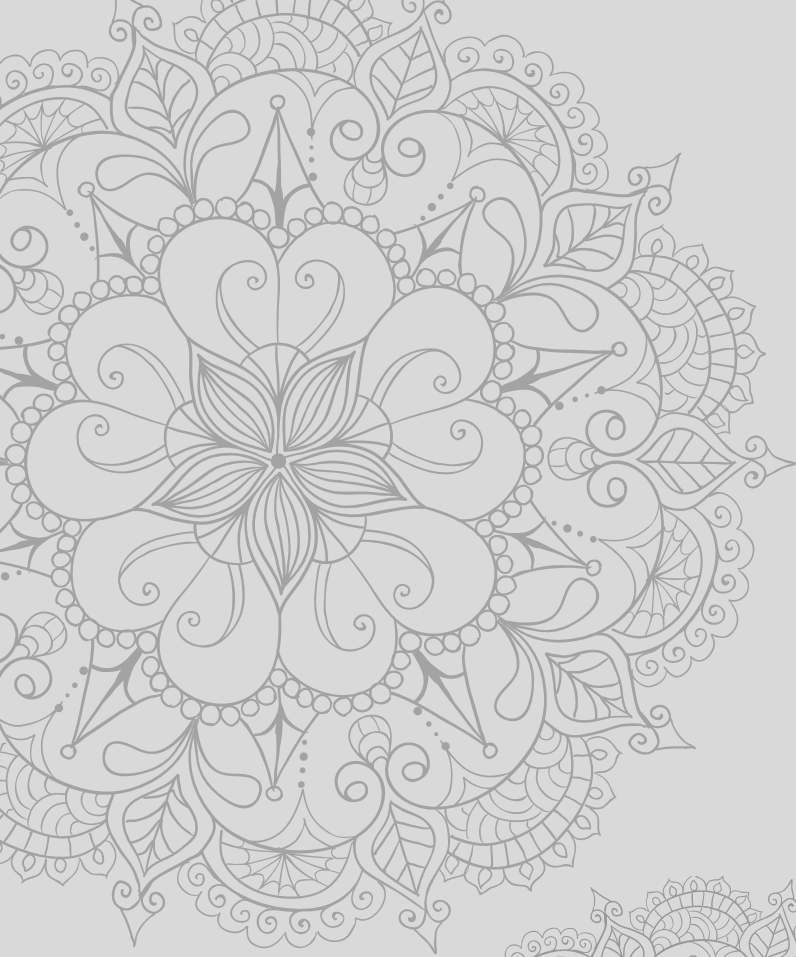
ออกแบบปกจัดทำรูปเล่ม

กัณหา อุรัสยานันท์ สมาชิกชมรมบ้านธัมมะ มศพ. ลำดับที่ ๒๗๐

หทัย นิเรตพพยุตตํ

เก็บไว้ในหทัย

เก็บไว้ในหทัย

คำปณิธาน อักษรวิสัย คัดลอกจากคำบรรยายของ สุจินต์ บริหารวนเขตต์

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

๑. ปัญญา ความเข้าใจถูก เห็นถูก
นำไปในกิจทั้งปวงที่เจริญ ที่เป็นกุศล ที่ถูกต้อง
ไม่ใช่เราสามารถบังคับตัวเองให้เราเป็นคนดีได้
แต่ว่าความเข้าใจธรรมต่างหากที่ค่อยๆ ชัดเกลาคความไม่ดี
และความไม่รู้
๒. อย่างไรก็ต้องตาย ก็ทำความดีให้มากที่สุด ไม่ดีกว่าหรือ
เข้าใจพระธรรมให้มากที่สุด ไม่ดีกว่าหรือ
จะได้ติดตามไปได้ จะทิ้งโอกาสแห่งการสะสมความดี
และฟังพระธรรมได้อย่างไร
๓. การที่ถูกสลจะเจริญขึ้นได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่เห็นคุณจริงๆ
ของกุศลธรรม ที่จะเป็นไปเพื่อการขัดเกลากุศล
จึงไม่ว่าจะเว้นโอกาสที่จะได้สะสมความดีในชีวิตประจำวัน
ไม่ว่าจะเป็นโอกาสของความดีประเภทใดก็ตาม

๔. ไม่ควรที่จะมีความคิดไม่ดีกับใครๆ เลย
เพราะเหตุว่า เป็นโทษสำหรับตนเอง
และโทษนี้ถ้าเป็นอกุศลกรรม ก็จะทำให้เกิดในอบายภูมิได้
๕. สละวัตถุสิ่งของให้ทาน
สละความโกรธความขุ่นเคืองใจในผู้อื่น
อดทนอย่างยิ่งที่จะบำเพ็ญความดีทุกอย่าง
นี้แหละเป็นการเติมความดีอยู่เรื่อยๆ
๖. แค่ว่า ธรรมเป็นธรรม เก็บไว้ในหทัยหรือเปล่า
สมควรที่จะเก็บไว้อย่างมั่นคงที่สุด ไม่ใช่เรา ไม่มีเรา
มีแต่ธรรม ทั้งหมดที่มีเป็นธรรม
นั่นแหละเป็นคำที่ควรเก็บไว้ในหทัย
เพราะเหตุว่า เป็นจริงอย่างนั้นโดยตลอด
๗. เราจากโลกก่อนมา โดยไม่รู้เลยว่า
เราจะมาเป็นอย่างนี้ในโลกนี้ ฉันท
ถึงเวลาที่จะจากโลกนี้ไป ก็ธรรมดา
เพราะฉะนั้น ก็สะสมความดี สะสมปัญญาความเห็นถูก
เพราะเหตุว่า ถ้าไม่มีความเข้าใจธรรม
ความดีก็แสนยากที่จะมากขึ้นเจริญขึ้นได้

๘. สิ่งใดที่จะไม่เป็นประโยชน์ต่อพระรัตนตรัย
จะทำให้เกิดความเข้าใจผิดความเห็นผิด
ก็ต้องเป็นผู้ตรงที่จะไม่ส่งเสริมสิ่งนั้น
๙. เขาก็มีอกุศล เราก็มียอกุศล ถ้าใครยังโกรธใครอยู่
หรือไม่ชอบใครก็ตาม ขอให้คิดเสียว่า
เราจะเห็นเขาเป็นครั้งสุดท้าย แล้วก็จะไม่เห็นกันอีก
เพราะฉะนั้น จะทำอะไร เมื่อเป็นการเห็นกันครั้งสุดท้าย
จะทำดีหรือจะทำชั่วต่อกัน
๑๐. ทำในสิ่งที่ถูกต้อง ด้วยความหวังดี ใครจะรัก ใครจะชัง
จะไม่พอใจอย่างไร ก็ห้ามไม่ได้
๑๑. ถ้าไม่ใช่เพื่อมุ่งการละคลายกิเลส
ไม่จำเป็นเลยที่จะต้องไปบวชเป็นเพศบรรพชิต
เพราะเป็นคฤหัสถ์ก็ฟังธรรมได้ เข้าใจธรรมได้
ขัดเกลากิเลสได้
๑๒. ไม่ศึกษาพระพุทธศาสนา
จะรักษาพระพุทธศาสนาไว้ได้อย่างไร
มีแต่พากันกระทำในสิ่งที่ผิด ปฏิบัติผิด
นั่นคือบ่อนทำลายพระพุทธศาสนา

๑๓. ถ้าเราทำความดี กลัวอะไร
คนอื่นจะติเตียน เรื่องของเขา
คนอื่นไม่ชอบ ก็เรื่องของเขา
คนอื่นจะคิดอย่างไร ก็เรื่องของเขา
แต่สิ่งที่เราทำเป็นประโยชน์หรือเปล่า
ถ้าเป็นประโยชน์ ควรทำใหม่
ถ้าเป็นสิ่งที่ดี เป็นประโยชน์ ก็ควรทำ
๑๔. ถึงแม้ว่าคนอื่นจะโกรธ
ก็ไม่ต้องที่จะเอาชนะความโกรธของคนอื่น
ด้วยการโกรธตอบ แต่ว่าเมื่อคนอื่นโกรธ
เราชนะกิเลสของตนเองโดยไม่โกรธตอบผู้ที่โกรธ
นั่นเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง
๑๕. ชีวิตสั้นมาก ขาดนี้สะสมอะไรไว้
ถ้าเป็นความเห็นที่ถูกต้อง ก็จะมีโอกาสได้ยินได้ฟังต่อไป
พิจารณาต่อไป เห็นถูกต้องไป
แต่ถ้าเข้าใจผิด ก็ไปทางผิดตลอดไปในสังสารวัฏ
แม้ได้ยินได้ฟังคำที่ถูกต้อง ก็เห็นผิดได้
๑๖. สิ่งไม่ควรกลัว ไม่ควรทำ คือ อุกุศล

๑๗. ชีวิตข้างหน้าอีกยาวไกล ชาตินี้สั้นมาก
เพราะฉะนั้น ชาตินี้จะเป็นอย่างไร
ก็ต้องมาจากสิ่งที่กำลังเป็นไป ในขณะนี้ ในชาตินี้
๑๘. หวังดีให้เขาเข้าใจธรรม ถึงเขาจะด่า ถึงเขาจะว่า
แต่ว่าไม่สามารถที่จะทำให้เกิดความหวังดี
ที่จะให้เขาได้เข้าใจความจริงถูกลบล้างไป
๑๙. ประเทศชาติหรือว่าโลก มีปัญหา
เพราะเหตุว่า ไม่ได้รู้ความจริง
และเมื่อไม่รู้ความจริง จะแก้ปัญหาได้อย่างไร
๒๐. การกระทำใดๆ ก็ตามของผู้ที่ไม่เข้าใจพระธรรมวินัย
แต่คิดว่าตัวเองเป็นชาวพุทธ
ก็ทำลายคำสอนของพระพุทธศาสนา
๒๑. สิ่งที่ถูกนิธิศึกษาและเผยแพร่พุทธศาสนากระทำ
ก็ด้วยความเป็นมิตรที่ดี กล่าวสิ่งที่เป็นประโยชน์
ไม่เป็นโทษเลย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของพระสูตร พระวินัย
หรือพระอภิธรรม พร้อมทั้งจะให้แต่ละคนได้สนทนาซักถาม
ร่วมกันพิจารณา จนกระทั่งเป็นความเข้าใจที่ถูกต้อง
นี่คือการศึกษารวมที่ไม่ประมาทจริงๆ

๒๒. มีความมั่นคงไหม
ที่จะเข้าใจสิ่งที่กำลังมีในขณะนี้ตามความเป็นจริง
๒๓. พุทธบริษัทต้องเคารพอย่างยิ่งในพระปัญญาคุณ
พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาคุณ
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงพระธรรม ๔๕ พรรษา
ละเอียดลึกซึ้งอย่างยิ่ง โดยประการทั้งปวง
เพื่ออะไร เพื่อสัตว์โลกจักไม่เข้าใจผิด
๒๔. มีโอกาสที่จะได้ฟังพระธรรม ก็ฟัง
สะสมเป็นอุปนิสัยในการฟังพระธรรมต่อไป
๒๕. ขาดหน้าจะเกิดเป็นอะไรไม่มีใครสามารถที่จะรู้ได้เลย
ชาติก่อนมาจากไหน ก็ไม่รู้ ชาติต่อไปจะไปไหน ก็ไม่รู้
แต่เป็นคนนี้ในชาตินี้ การมีชีวิตจะสั้นจะยืนยาว
มากน้อยแค่ไหน ก็ไม่มีใครบอกได้เลย
เพราะฉะนั้น เป็นคนในชาตินี้ที่ดีที่สุด ดีไหม
หรือว่าเป็นคนเลวๆ โกงกินสารพัด ทุจริต
อย่างนั้นดีไหม ไม่ดี

๒๖. หนทางเดียวที่จะทำให้คนเป็นพลเมืองที่ดี
คือ ให้เขาได้มีความเข้าใจถูก เห็นถูก
เพราะความเข้าใจถูกเห็นถูก
นี่แหละจะนำไปสู่ทางที่ดียิ่งขึ้น
๒๗. พระพุทธศาสนาสอนให้คนรู้จักความจริงถึงที่สุด
สิ่งใดถูกก็ถูก สิ่งใดที่ผิดก็ผิด สิ่งใดที่เลวก็เลว ไม่ปะปนกัน
เพราะฉะนั้น ถ้ามีความเข้าใจในโทษของความไม่ดี
มีหรือที่คนที่รู้จักความจริงแล้วจะทำชั่ว
๒๘. ความเข้าใจถูก ความเห็นถูก คือ ปัญญา
นำไปในกิจทั้งปวงที่ติงาม ที่เป็นกุศล
อกุศล ความไม่รู้ จะนำไปสู่ความดีไม่ได้เลย
ตัวเองก็ไม่ดี แล้วจะนำไปสู่ความดีได้อย่างไร
๒๙. ประมาทไม่ได้เลย
ขณะใดก็ตามที่เป็นโอกาสที่กุศลจิตจะเกิด
ถ้าถึงโอกาสนั้น พลาดโอกาสนั้น
โอกาสของกุศลก็หมดไป แต่ละหนึ่งขณะๆ มากไหม
เพราะฉะนั้น การฟังพระธรรม เพื่อให้รู้จักตัวเอง
ตามความเป็นจริง เพื่อที่จะได้เป็นผู้ที่มั่นคงในกุศล

๓๐. แด่ปัญญาที่เห็นโทษของอกุศล แล้วก็เห็นประโยชน์ของกุศล
ก็จะค่อยๆ นำไปสู่การที่จะเห็นประโยชน์ของกุศลเพิ่มขึ้น
๓๑. ความเป็นผู้ตรง ต้องตรงตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ขณะนี้
ถ้าขณะนี้ไม่ตรง ต่อไปจะตรงไหม
ใครจะรู้ว่าจะจากโลกนี้ไปเมื่อไหร่ เดียวนี้ก็ได้
เพราะฉะนั้น ถ้าจะตรง
ก็ต้องตรงตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ในขณะที่ฟังธรรม
๓๒. ปัญญาความเข้าใจถูก เห็นถูก
กล้าที่จะรู้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด
ปัญญากล้าที่จะไม่ทำสิ่งที่ผิด
๓๓. ถ้าไม่มีโอกาสได้ยินได้ฟังคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ในชาตินี้ ต่อๆ ไปก็จะมีตสนิทเหมือนเดิม
ซึ่งไม่เคยรู้ความจริงของสิ่งที่กำลังมีในขณะนี้เลย
๓๔. บุคคลที่รู้ความจริง จะไม่ทำสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์
จะไม่ทำสิ่งที่เป็นอกุศล แต่ว่าจะทำสิ่งที่เป็นประโยชน์
ทำสิ่งที่เป็นกุศลเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้น โลกนี้จะเป็นสุขขึ้น
เพราะธรรมคือความเข้าใจความจริง

๓๕. ทรัพย์สินเงินทองที่มี พอจากโลกนี้ไปก็เอาอะไรไปไม่ได้
แม้แต่ร่างกายที่เราเข้าใจว่าเป็นเรา
ก็ไม่สามารถที่จะติดตามไปได้
เพราะฉะนั้น ไม่มีอะไรจะติดตามไปได้เลย
นอกจากกุศลและอกุศลที่มีอยู่ในจิต
สะสมอยู่ในจิตทุกขณะที่เกิดขึ้นก็สะสมสืบต่อไป
๓๖. ทุกคนที่กำลังพึงธรรมอยู่ในขณะนี้
กำลังเริ่มต้นซึ่งหนทางที่จะเดินต่อไปอีกยาวไกลมาก
เพราะความลึกซึ้งของธรรม
แต่ถ้าถ้าไม่เริ่มต้นเลย ก็จะไม่วันถึง
เพราะฉะนั้น ถ้ามีการเริ่มต้นเท่าที่มีปัจจัย
ที่จะเป็นไปได้ในแต่ละชีวิต ก็เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง
๓๗. ที่ปั่นป่วน ที่เดือดร้อน ที่วุ่นวาย ต้องเพราะอกุศล
แม้แต่ความคิดของแต่ละคนในชีวิตประจำวัน
ผิดพลาดพลั้งไปก็เพราะอกุศล ไม่ใช่เพราะกุศล
๓๘. อบรมเจริญกุศลทุกประการ ทีละเล็กทีละน้อย
วันหนึ่งก็จะมีกำลังที่จะทำให้กุศลอ่อนกำลังลง

๓๙. ทานกุศลเพื่ออะไร ผู้ที่จะกระทำกุศลแม้ขั้นทาน คือการให้ ก็ต้องพิจารณาว่าทานกุศลนี้เพื่ออะไร เพื่อต้องการได้บุญมากๆ หรือว่าเพื่อสงเคราะห์ ช่วยเหลือบุคคลอื่น นี่ต้องพิจารณาแล้ว
๔๐. ขาดหน้าจะเป็นอะไร เตียวนี้ไม่รู้ แต่ตายเมื่อไหร่ เกิดเมื่อไหร่ ก็รู้อยู่เนิ่น
๔๑. ถ้าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ทำไมไม่กล้าที่จะทำ และถ้าไม่ทิ้งสิ่งที่ผิดโดยเร็ว ก็จะสะสมสิ่งที่ผิดนั้น ติดตลุมไปอีกมาก เพราะฉะนั้น คนที่มีความเข้าใจถูกต้อง ก็จะทำสิ่งที่ถูกต้อง โดยไม่หวั่นไหว
๔๒. ชีวิตสั้นมาก อาจจะเป็นแค่เย็นนี้หรือพรุ่งนี้ก็ได้ ก็ควรที่จะได้ทำสิ่งที่เป็ประโยชน์ที่สุดกับตัวเอง คือ สิ่งใดผิดก็ทิ้งเสีย และสิ่งใดที่ถูกก็ต้องรีบทำ หมายความว่า ไม่รีรอ

๔๓. การสนทนาธรรมเป็นมงคล
เพราะทำให้มีความเข้าใจถูก
เพราะต่างคนก็ต่างอ่าน ต่างคนก็ต่างคิด
ก็เป็นโอกาสที่จะได้ร่วมกันพิจารณาว่าสิ่งใดถูก
ก็รับสิ่งที่ถูก แล้วก็ทิ้งสิ่งที่ผิด
๔๔. ความดี จริงๆ แล้วถึงใครจะรู้หรือไม่รู้
ใครจะคิดอย่างไร ก็เปลี่ยนความดีให้เป็นอย่างอื่นไม่ได้
๔๕. จิตขณะสุดท้ายของชาตินี้
ทำกิจเคลื่อนผันสภาพความเป็นบุคคลนี้
จะกลับมาเป็นบุคคลนี้อีกสักหนึ่งขณะก็ไม่ได้
เป็นบุคคลนี้ได้เพียงชาตินี้ชาติเดียว
แต่ว่าใครก็ยับยั้งการเกิดดับของจิตไม่ได้
ทันทีที่จิตขณะนี้ดับ เป็นปัจจัยให้จิตขณะต่อไป
เกิดสืบต่อทันที
๔๖. ถ้ามีบุคคลที่สิ้นชีวิตแล้ว
แล้วเราจะทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ ก็คือ ทำความดี
เพราะฉะนั้น ความดีที่ทำไปแล้วทั้งหมด อุทิศส่วนกุศลได้

๔๗. วัด เป็นที่อยู่ของผู้สงบอย่างยั้งที่สละอาคารบ้านเรือน
ขัดเกลากิเลส ฟังธรรม สนทนาธรรมอบรมเจริญปัญญา
ขัดเกลากิเลสตามพระธรรมวินัยเท่านั้น คือ วัด
วัดจะเป็นอย่างอื่นไม่ได้
๔๘. ภิกษุในพระธรรมวินัย
เป็นผู้เข้าใจธรรมเพื่อขัดเกลากิเลส
จึงทำให้กาย วาจาสงบ ตามใจที่สงบ
๔๙. ถ้าใครก็ตามได้เข้าใจธรรม
ก็คิดที่จะให้คนอื่นได้รู้ได้เข้าใจด้วย
ถึงใครๆ จะไม่คิดแก้ไข
แต่สำหรับคนที่เข้าใจธรรมแล้วแก้ไข
แต่ละหนึ่งๆ ไป ก็ยังคงจะดำรงพระพุทธศาสนาไว้ได้
๕๐. พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบัญญัติว่า
“พระภิกษุในพระธรรมวินัย ไม่รับและไม่ยินดีในเงินและทอง”
แล้วคฤหัสถ์เอาเงินไปให้พระภิกษุ
เคารพในพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือเปล่า

๕๑. ความเข้าใจความเป็นจริงของธรรม
จะนำไปสู่กุศลทั้งปวง ไม่รังรอโอกาสด้วย
เพราะใครจะรู้ว่าจากโลกนี้ไปวันไหน
เดี๋ยวนี้ก็ได้ เย็นนี้ก็ได้
๕๒. โอกาสที่จะทำความดี หายาก
เพราะฉะนั้น โอกาสที่จะทำความดีเมื่อไหร่
ถ้าไม่ทำ ขณะนั้นก็เป็นอกุศล ก็สะสมอกุศลต่อไป
๕๓. ถ้าเขาติงู งูจะเจ็บไหม แล้วทำไมไปทำให้ผู้อื่นเจ็บ
ในเมื่อตัวเองก็รู้ว่าไม่มีใครชอบเจ็บเลย
๕๔. เมตตา ไม่ใช่ท่องเรื่องชื่อคำ
แต่ว่าขณะนั้น สภาพจิตที่ติงามเกิดขึ้น
มีความเป็นมิตรมีความเป็นเพื่อน
ไม่ว่าพบใคร ก็มีความหวังดีพร้อมที่จะทำประโยชน์เกื้อกูล
๕๕. แม้ว่าจะได้อย่างอื่นมากมายมหาศาล
ก็พลัดพรากจากไปได้ทุกขณะ
แม้ร่างกายนี้จะพลัดพรากจากไปได้ส่วนหนึ่งส่วนใดทุกขณะ
เพราะฉะนั้น สิ่งที่จะสะสมสืบต่อเก็บไว้
ไม่มีใครลักเอาไปได้เลย ก็คือ ความเข้าใจพระธรรม

๕๖. ถ้าไม่มีคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
จะมีอะไรเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ถูก ผิด อย่างไร
๕๗. แต่ละคนที่กล่าวคำจริงของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ก็เป็นผู้ที่รู้คุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
จึงกล่าวคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
และกล่าวคำที่พระองค์ตรัสไว้ดีแล้ว
ก็เป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์ ซึ่งจะทำให้หลายๆ คน
ได้พ้นจากการที่จะสะสมความเห็นผิดต่อไป
ซึ่งไม่ใช่เฉพาะชาตินี้ชาติเดียว
๕๘. เมื่อต้องตาย อาจจะเป็นวันนี้ หรือพรุ่งนี้
หรือเดือนหน้า หรือปีหน้าก็ได้
ทำไมไม่ทำความดี ทำไมไม่เริ่มฟังธรรมให้เข้าใจให้ถูกต้อง
เพราะจะเป็นที่พึ่งต่อไป
๕๙. เป็นสิ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่งที่จะได้มีความเข้าใจถูก
เพื่อที่จะได้เป็นคนดี เพราะมีความเข้าใจถูกว่าอะไรถูก
อะไรผิด เป็นคนดี เพราะเข้าใจธรรม

๖๐. ถ้าผู้ใหญ่เองไม่รู้ธรรมแล้วจะพื่อนำเด็กได้อย่างไร
เด็กก็ต้องผิด เพราะความไม่เข้าใจของผู้ใหญ่
ความจริงแล้วผู้ใหญ่ต่างหากที่จะมีความเข้าใจที่ถูกต้อง
จึงจะสามารถเกื้อกูลเด็กให้มีความเข้าใจถูกต้องได้
๖๑. ความตายจะเกิดเมื่อใดก็เพียงหนึ่งขณะจิต เกิดแล้วก็ดับ
จิตนั้นทำกิจหน้าที่เคลื่อนผันสภาพความเป็นบุคคลนี้
โดยสิ้นเชิง จะกลับมาเป็นบุคคลนี้ไม่ได้เลยแม้หนึ่งขณะ
จะเอาเงินมากมายมหาศาลที่จะทำให้อยู่ต่อไปอีกหนึ่งขณะ
ก็ไม่ได้
๖๒. เข้าใจธรรม เมื่อมีปัญหาแล้ว
ปัญหาก็นำไปในกิจทั้งปวงที่ดีงาม
สิ่งที่ถูกต้องเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ใช่สิ่งที่ผิด
ไม่สำคัญว่าใครจะรัก ใครจะชังหรืออย่างไร
แต่ได้ทำสิ่งที่ถูก ก็เป็นประโยชน์ที่สุดในชีวิต
๖๓. วัดเป็นของพระภิกษุหรือเปล่า ไม่ใช่
เป็นของเจ้าอาวาสหรือเปล่า ไม่ใช่ แต่วัดเป็นของสงฆ์
พระภิกษุทุกรูปสามารถอยู่อาศัยที่จะศึกษา
และประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย
เพราะวัดไม่ได้เป็นของบุคคลหนึ่งบุคคลใดทั้งสิ้น

๖๔. วัดวาอารามสร้างกันไม่หยุดเลยจริงๆ
แต่เข้าใจพระธรรมวินัยหรือเปล่า
เพราะฉะนั้น มีวัดแต่ไม่มีพระธรรมวินัย
มีผู้อ่อยากบวช แล้วก็บวช
แต่ว่าไม่ได้ประพฤติตามพระธรรมวินัย
แล้วจะดำรงรักษาพระพุทธศาสนาไว้ได้อย่างไร
๖๕. สาระสำคัญของชีวิต
ไม่ได้อยู่ที่กิน นอน นอน กิน ติดข้องแล้วก็ตายไป
แต่อยู่ที่การมีโอกาสได้ฟังธรรมสะสมความเข้าใจถูกเห็นถูก
๖๖. ความมั่นคง ความสงบสุข ก็ต้องมาจากคนดี
เพราะฉะนั้น การที่จะให้คนชั่วกลับเป็นคนดี
ก็โดยการที่เข้าใจธรรม เป็นการชนะความชั่ว ด้วยความดี
ชนะความไม่รู้ ด้วยความรู้
๖๗. ไม่ว่าจะเป็นใคร อายุเท่าไร
แต่เมื่อฟังแล้วสามารถที่จะเข้าใจคำ
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ นี่คือ ประโยชน์

๖๘. สำหรับพุทธบริษัทที่กล่าวคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทุกคำ เป็นโทษหรือเป็นประโยชน์ ไม่ได้กล่าวคำของคนอื่น
แต่กล่าวคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และความละเอียด
โดยผู้ร่วมกันศึกษาธรรมและศึกษาโดยตลอด
ณ บัดนี้ก็ยังศึกษาร่วมกันต่อไป
เพื่อที่จะให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องในพระธรรมวินัย
๖๙. พุทธศาสนิกชนเข้าใจพระธรรมวินัย
ภิกษุก็เข้าใจพระธรรมวินัย ประพฤติปฏิบัติขัดเกลาจิตใจ
ตามเพศของตน พระพุทธศาสนาจักงาม รุ่งเรืองสักแค่ไหน
แต่ความจริงในยุคนี้นี้ตรงกันข้าม เป็นยุคที่เสื่อม
๗๐. ถ้าเห็นประโยชน์ของการเข้าใจธรรมจริงๆ
ก็จะรู้ว่า ไม่มีอะไรที่จะมีค่าเท่ากับได้ฟังพระธรรม
เพราะเหตุว่าต้องตายแน่นอน
แต่ว่าจะตายอย่างไรไม่รู้อะไรเหมือนเดิม
หรือว่าตายไปโดยที่ได้เข้าใจธรรม

๗๑. ในวันหนึ่งๆ ไม่ประมาทในกุศลซึ่งเกิดตลอดและบ่อย
และไม่ประมาทในกุศลแม้เพียงเล็กน้อย
หนึ่งขณะก็ขาดไม่ได้ เพราะขาดไปหนึ่งขณะ
จะเหลือเท่าไร ก็ไม่มี
เพราะฉะนั้น แม้เพียงนิดหนึ่งก็ช่วยเสริมให้กุศลเพิ่มขึ้น

๗๒. ค่อยๆ เก็บเล็กผสมน้อย
เพราะพระธรรมเป็นสิ่งที่มิใช่ประโยชน์ในชีวิตจริงๆ
ในสังสารวัฏ เพราะจะต้องเดินทางไปอีกไกล
เพราะฉะนั้น ถ้าเดินในทางที่ถูกต้อง ในทางที่ตรง
ก็เป็นประโยชน์ไม่ว่าจะเรื่องใดๆ ทั้งสิ้น

๗๓. ถ้ามีชีวิตอยู่ไป แต่ไม่เข้าใจพระธรรม
ก็อยู่ไปเพิ่มกิเลส เพิ่มความติดข้อง
เพิ่มความไม่รู้ต่อไปเรื่อยๆ
ยิ่งมีอายุยืน ก็สะสมกิเลสมากขึ้นไป
แต่การมีชีวิตที่ประเสริฐ คือ
มีชีวิตอยู่เพื่อเข้าใจพระธรรม เพื่อปัญญาปรากฏ

๗๔. ถ้าจะเป็นคนดี ก็เป็นในชาตินี้เลย
พอไปถึงชาติหน้าก็ยังมีชีวิตอย่างนี้
มีความเข้าใจธรรมที่สะสมอยู่ในจิต
ที่จะเจริญเติบโตต่อไป เป็นมงคลต่อไป
๗๕. จะห้วนไหวไหม ถ้าเป็นสิ่งที่ดีที่ได้กระทำแล้ว
เพราะเหตุว่า ต้องนำผลที่ดีมาให้
ถ้าไม่ชอบสิ่งที่ไม่ดี ก็จะไม่ทำสิ่งที่ไม่ดี
เพราะรู้ว่าสิ่งที่ไม่ดีเท่านั้นที่จะนำผลที่ไม่ดีมาให้
๗๖. คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทำให้เข้าใจสิ่งที่มีจริง สิ่งใดเป็นเหตุ สิ่งใดเป็นผล
เพราะฉะนั้น คนที่ไม่เข้าใจความจริง ก็คิดไปต่างๆ นานา
แต่คนที่สะสมมาที่จะมั่นคงในเหตุและผล
ก็จะไม่เชื่อในสิ่งที่ไม่เป็นเหตุไม่เป็นผล
๗๗. กิเลส อุกุศล เป็นโรคของจิตใจ
ยิ่งถ้าเป็นกิเลสที่มีกำลังมาก
ก็เหมือนโรคกำเริบที่ทำความเสียหายอย่างมาก
การศึกษาและอบรมเจริญปัญญาสู่สภาพธรรม
ตามความเป็นจริงเท่านั้น ที่เป็นเสมือนยาที่จะรักษาจิตใจ
ให้ปราศจากโรค คือ กิเลส

๗๘. ในเรื่องการเจริญกุศลหรือทำความดี
ขาดความเพียรไม่ได้เลย
เพราะเหตุว่า จะต้องฝืนกระแสของอกุศล
ฝืนความพอใจ ความสะตอกสบายทุกประการ
เพื่อที่จะให้กุศลนั้นๆ สำเร็จ
๗๙. เป็นภิกษุ เพื่อขัดเกลากิเลส
คำนี้คำเดียว คือ เพื่อขัดเกลากิเลส
แต่ถ้าเป็นไปเพื่อพอกพูนกิเลส นั้นไม่ถูกแล้ว
ไม่ใช่ภิกษุแล้ว ใครส่งเสริมให้ทำสิ่งที่ผิด
นั่นก็คือ ช่วยกันทำลายพระพุทธศาสนา
๘๐. ภิกษุที่ไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย
ไม่ใช่บรรพชิต ไม่ใช่ผู้กำจัดกิเลส
แต่เมื่อเป็นบรรพชิตแล้ว
ต้องรู้ว่ามีชีวิตอย่างคฤหัสถ์ไม่ได้
๘๑. แต่ละคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
จะเปิดเผยให้รู้ว่า เราไม่รู้อะไรมานานแสนนาน
และไม่มีทางที่จะรู้ได้เลย ถ้าไม่มีการฟังพระธรรม
ด้วยเหตุนี้ การที่เรามีโอกาสได้เข้าใจพระธรรม
จึงเป็นโอกาสที่ประเสริฐที่สุด

๘๒. การที่เราฟังคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความเคารพ
เป็นการบำรุงพระพุทธศาสนา
เราเคยรับใช้คนอื่น ญาติพี่น้อง หรือใครก็ตาม
แต่ไม่มีอะไรที่จะประเสริฐเท่ากับการรับใช้ทะนุบำรุง
พระพุทธศาสนา เพราะเป็นสิ่งที่มีความหมายยิ่งกว่าอย่างอื่น
ที่จะทำให้คนอื่นมีโอกาสดำเนินชีวิตดีต่อไป

๘๓. ใครต้องการร้องไห้บ้าง ใครต้องการเสียใจบ้าง
ใครต้องการเป็นทุกข์บ้าง แต่ถ้ามีความยินดีพอใจ
เมื่อสิ่งที่เป็นที่พอใจพลัดพรากจากไป
ก็เป็นธรรมดาที่จะต้องมีความเสียใจ
มีความเศร้าโศกเสียใจ

๘๔. สิ่งทีประเสริฐที่สุดในชีวิต
ไม่ใช่ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ใดๆ ทั้งสิ้น
แต่เป็นความเข้าใจถูก เห็นถูก
กิเลสที่มีมากในสังสารวัฏ แต่ละคนประมาณไม่ได้เลย
สามารถจะค่อยๆ ลดละคลายลงไปทีละเล็กทีละน้อย
ก็ด้วยความเข้าใจถูก เห็นถูก

๘๕. การกระทำตามๆ กันมา โดยไม่เข้าใจเหตุผล
จะถูกไหม ไม่ถูก ไม่ต้องตามใครทั้งโลกที่ผิด
แต่เป็นคนถูกคนหนึ่ง หนึ่งหลายๆ หนึ่ง ในโลก
โลกก็เจริญ เพราะความเข้าใจที่ถูกต้อง
๘๖. กุศลธรรม ถ้าจะทำสิ่งที่ดี ละอายที่จะทำสิ่งที่ไม่ดี
ไม่กล้าที่จะทำสิ่งที่ไม่ดี เพราะเห็นโทษของสิ่งที่ไม่ดี
๘๗. ถ้าทุกคนมีความเมตตาเป็นมิตรเป็นเพื่อน
ช่วยกันทำประโยชน์ จะเดือดร้อนไหม ก็ไม่เดือดร้อน
แต่ทำไมเดือดร้อน ก็เพราะไม่ได้เป็นมิตรสหายกัน
อย่างจริงจัง หวังแต่ประโยชน์ของตน อยากได้
ทำทุจริตกรรมก็ทำ เบียดเบียนคนอื่นก็ทำ
เพราะไม่เห็นโทษ
๘๘. กิเลสซึ่งเป็นเครื่องเศร้าหมองของจิต
ไม่ได้มีเฉพาะโลภะ ไม่ได้มีเฉพาะโทสะ
แต่ยังมีโมหะความไม่รู้ด้วย
ซึ่งความไม่รู้เป็นต้นตอของกิเลสทั้งหลายด้วย

๘๙. พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีพระมหากรุณาต่อสัตว์โลก
ให้รู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด เพื่อจะได้ไม่ทำสิ่งที่ผิด
เพราะสิ่งที่ผิด เป็นโทษแก่ผู้กระทำ
๙๐. ได้ฟังข่าวเรื่องราวของการประพตฺติจุจริต ประพตฺติมิตตํต่าง ๆ
รู้เลยว่าเพราะเขาไม่มีปัญญา
ถ้ามีปัญญา ความเข้าใจถูก เห็นถูก จะเป็นอย่างนั้นไม่ได้
เพราะฉะนั้น พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง
ทำให้เกิดปัญญาความเข้าใจที่ถูกต้อง
๙๑. การฟังพระธรรมเข้าใจขึ้น ไม่ได้ทำความเดือดร้อนให้ใครเลย
แม้แต่ตนเอง ถ้าเคยโกรธแล้วรู้ว่าโกรธไม่ดี
ปัญญาเห็นโทษของความโกรธ
ความโกรธก็ค่อยๆ ลดน้อยลง
แต่ถ้ายังไม่เห็นโทษ ก็ยังโกรธอยู่นั่นแหละ
๙๒. บุคคลโกรธตอบบุคคลผู้โกรธ
ชื่อว่า เป็นคนเลวกว่าบุคคลผู้โกรธก่อน
เพราะเหตุว่า คนผู้โกรธเป็นคนเลว
เพราะมีอกุศลจิตเกิดขึ้น
แต่บุคคลผู้โกรธตอบ ก็เป็นผู้ที่ทั้งๆ ที่เห็นว่าเป็นอกุศล
ก็ยังมีอกุศลจิตเกิดขึ้นไปด้วย

๙๓. เราไม่ดี แล้วมีคนอื่นที่บอกเราให้เข้าใจว่าเราไม่ดี
แล้วก็ยังรู้ว่าทำอะไรจะดี
บุคคลผู้นั้น คือ ผู้ที่เป็นมิตรที่ดีกับเรา

๙๔. ไม่มีการรู้ล่วงหน้าเลยทั้งสิ้น
แม้แต่เดี๋ยวนี้ ก็ไม่มีใครรู้ล่วงหน้า
เพราะฉะนั้น ถ้ามีความเข้าใจเรื่องกรรมซึ่งเป็นเหตุ
และเข้าใจผลของกรรม ก็จะไม่กระทำความที่ไม่ดี
เพราะตัวอย่างมีให้เห็นแล้ว คือ
ตัวอย่างของบุคคลผู้ที่ได้รับผลของกรรมที่ไม่ดี

๙๕. ในชีวิตทำดี เพราะรู้ว่าจะเกิดอีกนานในสังสารวัฏ
จะเป็นอะไรแล้วแต่การสะสม
เพราะฉะนั้น คนต่อไปไม่ใช่คนนี้ แต่สืบต่อจากคนนี้
จะเป็นอย่างไรก็แล้วแต่คนนี้ในชาตินี้
จะเห็นผิดก็สะสมความเห็นผิดต่อไปในชาติหน้า
ดีไหม ไม่ดี อันตรายแค่ไหนของความเห็นผิด
เป็นต่อของสังสารวัฏ ออกไปไม่ได้เลย

๙๖. สิ่งใดล่วงไปแล้วไม่สามารถจะแก้ไขได้
แต่ต่อไปนี้ก็จะทำสิ่งที่ถูกต้อง
เพราะรู้ว่าสิ่งใดผิดก็ไม่ทำ
นี่คือ ปัญญา ถ้าเป็นผู้ที่มีปัญญาก็จะไม่ทำสิ่งที่ผิด
เพราะปัญญานำไปในกิจทั้งปวงที่เป็นกุศล
๙๗. ถ้าชาตินี้เห็นผิด ชาตต่อไปก็เห็นผิด
แต่ถ้าชาตินี้ได้สะสมความเห็นที่ถูกต้องเป็นปัจจัย
พอได้ยินคำที่ถูกต้อง ก็สามารถเข้าใจถูกต้องได้
เพราะคำจริงทั้งหมดเป็นคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ไม่ว่าใครจะกล่าว เพราะเป็นคำที่ถูกต้อง
๙๘. เห็นประโยชน์ เห็นคุณค่าของความดี
ว่าเป็นสิ่งเดียวที่เมื่อค่อยๆ สะสม ค่อยๆ เพิ่มขึ้น
ก็สามารถที่จะละทางฝ่ายอกุศลได้
๙๙. ความดีไม่ทำให้เกิดปัญหาใดๆ ทั้งสิ้น
แต่ความชั่วทั้งหมดเป็นปัจจัยทำให้เกิดปัญหาตั้งแต่เล็ก
จนถึงปัญหาที่ใหญ่ได้

๑๐๐. ปัญญา เห็นถูกต้องว่า ดีคือดี ชั่วคือชั่ว
ถูกคือถูก ผิดคือผิด ปัญญาตรงมาก
เพราะฉะนั้น ปัญญาไม่มีทางที่จะนำไปสู่การประพจน์ที่ไม่ดี

๑๐๑. ทั้งศฤงษณ์และบรรพชิต ถ้าไม่เข้าใจพระธรรมวินัย
ก็ช่วยกันทำลายพระพุทธศาสนา
ไม่ใช่ช่วยกันทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา
เพราะฉะนั้น ความเข้าใจพระธรรมเป็นสิ่งที่จะต้องเป็นอย่างยิ่ง
ที่จะดำรงพระพุทธศาสนาไว้ได้

๑๐๒. การศึกษาพระธรรมเป็นการขัดเกลาความไม่รู้
คนที่ไม่ศึกษาพระธรรม ไม่ฟังพระธรรม
เพราะเขาไม่รู้ว่ามีคุณค่าสูงสุดในชีวิตทุกชาติ
ก็คือ ได้มีความเห็นที่ถูกต้อง

๑๐๓. นำเสียดายเวลาที่ไม่ไปประพจน์ปฏิบัติผิด แทนที่จะเป็นเวลา
ฟังพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เหมือนอย่างบุคคล
ในสมัยพุทธกาลที่ไม่ไปเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ที่พระวิหารเชตวัน พระวิหารเวฬุวัน เพื่อฟังพระธรรม

๑๐๔. แต่ละคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ลึกซึ้งอย่างยิ่ง
ทำให้คนที่เห็นคุณค่าค่อยๆ ไตร่ตรองค่อยๆ เข้าใจ
และความเข้าใจนั้นแหละจะทำให้เป็นคนดี
เพราะปัญญารู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด อะไรเป็นโทษ
อะไรเป็นประโยชน์

๑๐๕. เป็นคนนี้ได้ชาตินี้ชาติเดียว
ตายไปแล้วเป็นคนนี้อีกต่อไปไม่ได้
เพราะฉะนั้น ก่อนที่จะตาย เป็นคนดี ดีกว่าไหม และ
เข้าใจความเป็นจริงของสิ่งที่มีจริงในโลกตามความเป็นจริง

๑๐๖. กล้าที่จะทำผิด ก็เลสแน่นอน
กล้าที่จะทำผิดต่อไป ก็เป็นกิเลส
แต่ถ้ารู้ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แล้วกล้าที่จะทำสิ่งที่ถูกต้อง
นั่นเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

๑๐๗. คนดี ไม่บวชก็ได้ ไม่ได้ไปทำลายพระรัตนตรัย
ไม่ได้ทำให้พระรัตนตรัยเศร้าหมองเลย
เพราะว่าเป็นคนดี ทำดี
แต่ถ้าบวชแล้วไม่ประพฤติตามพระวินัย
ไม่ศึกษาพระธรรมด้วย เป็นโทษอย่างยิ่ง

๑๐๘. กุศล ดีงาม อกุศล ไม่ดีงาม

ถ้าปัญญาสามารถที่จะเข้าใจถูก เห็นถูก ว่าอะไรเป็นประโยชน์
ปัญญาก็นำไปในกุศลทั้งปวง
ไม่มีทางที่คนในประเทศชาติจะทุจริตเพิ่มขึ้น
ถ้ามีความเข้าใจที่ถูกต้องเพิ่มขึ้น

๑๐๙. แก้ปัญหาผืนๆ ด้วยความไม่รู้ แก้ไม่สำเร็จ

แต่ถ้ามีความเข้าใจพระธรรม มีความเข้าใจที่มั่นคงเพิ่มขึ้น
คนดีเพิ่มขึ้น คนชั่วน้อยลง ประเทศชาติก็เจริญมั่นคงขึ้น

๑๑๐. ใครจะรู้กิเลสละเอียดเท่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบ้าง

สิ่งใดที่ไม่เหมาะไม่ควรที่คนอื่นไม่เห็น
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงว่าสิ่งนั้นแหละ
เป็นสิ่งที่ไม่สมควร
เพราะเหตุว่า ย่อมนำมาซึ่งกิเลสเพิ่มเติมขึ้น

๑๑๑. เห็นประโยชน์ของความดีมากแค่ไหน

ถ้าเห็นว่าความดีมีประโยชน์มาก
มีหรือที่จะรีรอในการทำความดี
เพราะฉะนั้น ก็เป็นไปตามความเข้าใจทั้งหมด
ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น

๑๑๒. โทษของผู้ที่ทำลายคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
แค่ไหน ไม่ใช่เห็นผิดเฉพาะตน
แต่ยังแพร่กระจายความเห็นที่ผิดๆ ให้คนอื่นหลงทาง
เท่ากับเป็นการทำลายคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

๑๑๓. จะเสื่อมลาภ เสื่อมยศ ก็เป็นของธรรมดา
แต่ความเห็นผิด ควรอย่างยิ่งที่จะรีบละทิ้ง
ไม่เก็บสะสมต่อไป เพราะเหตุว่า ถ้าสะสมต่อไป
ก็เป็นโทษและไม่สามารถที่จะละได้

๑๑๔. สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะดำรงพระพุทธศาสนา
ไม่ใช่สิ่งที่เป็นวัตถุสิ่งก่อสร้างใหญ่โต แต่ต้องเป็นความ
เข้าใจพระธรรมเท่านั้นที่จะดำรงพระพุทธศาสนาไว้ได้

๑๑๕. อันตรายที่มองไม่เห็นยิ่งกว่าอันตรายอื่น ก็คือ
ชาวพุทธที่เข้าใจว่าตัวเองนับถือพระพุทธศาสนา
แต่ไม่เข้าใจธรรม เพราะฉะนั้น เมื่อไม่เข้าใจธรรม
ก็คล้อยตามสิ่งที่ผิดทั้งหมด โดยไม่เห็นว่านั่นเป็นภัย
ที่ช่วยกันทำลายพระพุทธศาสนา

๑๑๖. มีสำนักปฏิบัติประเพณีปฏิบัติที่ไม่ได้เข้าใจธรรมเลย
นั่นก็คือหลงทางและทำให้คนอื่นเข้าใจผิดด้วย

๑๑๗. พระภิกษุต่างจากคฤหัสถ์ แค้นนี้ก็ตอบได้ทุกข้อ
เพราะว่าคฤหัสถ์ยินดีในเงินและทอง
แต่ผู้ที่จะบวช สละเงินและทอง สละหมายความว่าไม่ยินดี
เพราะฉะนั้น ถ้ายังคงยินดีในเงินและทองอยู่
ก็ไม่ใช่พระภิกษุในพระธรรมวินัย
๑๑๘. ตราบใดก็ตามที่ยังมีผู้นำเงินไปเกี่ยวข้องกับพระภิกษุ
ผู้นั้น ไม่เป็นมิตรกับพระภิกษุแน่นอน
เพราะทำให้ผู้กำลังจะละคลายกิเลสกลับต้องหมกมุ่น
เพราะกิเลส
๑๑๙. พระภิกษุในธรรมวินัย อยู่ได้ด้วยปัจจัย
(คือ สิ่งที่เป็นที่อาศัยของชีวิต) ๔ อย่าง
ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร
ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค
พอไหมที่จะมีชีวิตอยู่เพื่อขัดเกลากิเลส
แต่ถ้ายินดีในเงินและทอง ก็เพิ่มกิเลส
ไม่ได้ขัดเกลากิเลสเลย

๑๒๐. ถ้าไม่ใช่พระภิกษุในธรรมวินัย
แม้นั่งบริโภคอาหารร่วมกับภิกษุอื่น
ก็ด้วยอาการเหมือนขโมย เพราะอาหารที่เขาให้
ให้สำหรับผู้ขัดเกลากิเลส ให้ผู้ประพฤติปฏิบัติ
ตามพระธรรมวินัยศึกษาธรรมเข้าใจ
แต่ตนเองไม่มีลักษณะอย่างนั้น
ไม่มีคุณสมบัติที่จะรับอาหารอย่างนั้น
ก็เหมือนกับขโมยอาหารขณะที่บริโภค

๑๒๑. พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงรับเงินรับทองหรือเปล่า
แล้วพระองค์ทรงมีพระชนม์ได้อย่างไร
พระภิกษุซึ่งบวชตามพระธรรมวินัย รับเงินรับทองหรือเปล่า
ท่านพระสารีบุตร ท่านพระมหาโมคคัลลานะ
ท่านพระอัสสชิ ท่านพระปุลณณมันตานีบุตร
พระภิกษุทั้งหลายในครั้งพุทธกาล รับเงินรับทองหรือเปล่า
แล้วท่านอยู่ได้อย่างไร อยู่ด้วยความดี

๑๒๒. คฤหัสถ์ในครั้งโน้นซึ่งเป็นผู้ที่เห็นพฤติกรรมของพระภิกษุ
ที่รับเงินทอง ก็เพ่งโทษให้พระภิกษุนั้นเข้าใจให้ถูกต้องว่า
นี่เป็นโทษอย่างยิ่ง เพราะสละแล้วใช้ใหม่
จะรับอีกได้อย่างไร เมื่อเพ่งโทษแล้วก็คิดเถียงด้วยว่า
กระทำอย่างนี้ไม่เหมาะ ไม่สมควรแก่เพศบรรพชิต
แล้วก็โพนทะนา คือ ประกาศให้รู้ทั่วกันว่า
การกระทำอย่างนี้ไม่ถูกต้อง
นี่คือคฤหัสถ์ที่ดำรงรักษาคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
โดยการที่กล่าวถึงสิ่งที่ถูกต้อง
แล้วก็ชี้แจงโทษในเมื่อเป็นสิ่งที่ผิด

๑๒๓. มั่นใจในคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เพราะเหตุว่า เป็นผู้ทรงตรัสรู้ความจริง
ไม่มีคำเท็จ ไม่มีคำหลอกลวง
ไม่มีคำหวังร้ายจากทุกคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

๑๒๔. เห็นประโยชน์ของการฟังพระธรรมหรือไม่
ถ้าฟังอีก ก็จะเข้าใจเพิ่มมากขึ้น
ถ้าเห็นประโยชน์แล้วจะฟังแน่ๆ
เพราะว่า เราฟังอย่างอื่นมานานแล้ว
แต่การได้ฟังพระธรรมเป็นการฟังสิ่งที่มีประโยชน์
กว่าสิ่งใดๆ ที่เราเคยฟังทั้งหมดทั้งสิ้น

๑๒๕. คนที่ไม่เข้าใจนั้นมึนมาก จึงไม่ได้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง
เพราะฉะนั้น หนทางเดียว ก็คือ
มีทางใดที่จะช่วยให้คนได้เข้าใจอย่างถูกต้อง ก็ทำ ไม่รีรอ
เพราะใครจะรู้ว่าจากโลกนี้ไปวันไหน

๑๒๖. ทำไมจึงเป็นอกุศลต่างๆ เพราะไม่รู้
เช่น ถ้าไม่รู้ ต้องติดข้องแน่นอน
เพราะไม่รู้ความเป็นจริงของสิ่งที่ปรากฏว่า
เพียงเกิดปรากฏแล้วก็ดับไปหมดไปเท่านั้น

๑๒๗. ฟังพระธรรม เพื่อละความไม่รู้
แล้วก็เบิกบานที่มีโอกาสได้เข้าใจแม้เพียงเล็กน้อย
ก็ยังดีกว่าไม่รู้เสียเลย และถ้าฟังบ่อยขึ้น
มีหรือที่จะไม่ค่อยๆ เข้าใจขึ้น
เพราะเป็นเรื่องละความไม่รู้

๑๒๘. ไม่ทอดทิ้งธุระในการศึกษาพระธรรมให้เข้าใจ
เมื่อเข้าใจพระธรรม ก็สามารถที่จะรู้ว่าการกระทำใดๆ
ที่จะเป็นการดำรงรักษาพระพุทธศาสนาไว้ได้
ต้องเป็นการกระทำที่ถูกต้อง ถ้าเป็นการกระทำที่ผิด
ทำลายพระพุทธศาสนา ไม่ใช่ดำรงรักษาพระพุทธศาสนา

๑๒๙. ถ้าเป็นหนทางที่ผิด ก็จงอย่าได้ปฏิบัติเลย
เพราะเหตุว่าไม่ได้เกิดประโยชน์อะไร
นอกจากจะมีความยึดถือในข้อปฏิบัติที่ผิดนั้นยิ่งขึ้น

๑๓๐. คนไม่ตินั้นมีมากแน่ๆ แต่สำหรับบุคคลผู้มีปัญญาแล้ว
ถึงแม้คนอื่นจะเกิดอกุศล
แต่ตัวท่านเองก็สามารถที่จะไม่เกิดอกุศลได้

๑๓๑. พระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
รุ่งเรืองเมื่อมีผู้เข้าใจถูก
แต่ถ้าไม่กล่าวคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เข้าใจ
ไม่ใช่พระพุทธศาสนารุ่งเรือง
กลับล่มสลายถูกทำลายด้วยความเข้าใจผิด

๑๓๒. ฟังพระธรรม เพราะรู้ว่าความไม่รู้มีมาก
ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรม ความไม่รู้ก็ยังมีเพิ่มมากขึ้น
แล้วจะอยู่ต่อไปในสังสารวัฏอีกนานเท่าไร

๑๓๓. อกุศลธรรมเป็นพิษเชื้อที่ตายยาก ดับยาก
ถ้าไม่อบรมเจริญปัญญาที่จะรู้ลักษณะของสภาพธรรม
โดยถ่องแท้ โดยละเอียด โดยถูกต้องจริงๆ
อกุศลธรรมทั้งหลายก็ไม่สามารถที่จะดับได้

๑๓๔. ถึงแม้จะมีทรัพย์สินเงินทองมากมายมหาศาล
ก็ยังเป็นทุกข์ แสดงว่าทุกข์เพราะติดข้อง
ถ้าสามารถจะละความติดข้องในทุกสิ่งทุกอย่างได้
จะไม่มีทุกข์เลย แต่ว่าตราบใดที่ยังมีความติดข้อง
ไม่ว่าจะในอะไรทั้งสิ้น ก็ย่อมนำมาซึ่งความทุกข์

๑๓๕. ปัญญา ความเข้าใจถูก เห็นถูก เป็นสิ่งที่ดี
ความไม่รู้ เป็นสิ่งที่ไม่ดี
ถ้าสามารถเข้าใจความจริงในชีวิตประจำวัน
ตั้งแต่เกิดจนตายเพิ่มขึ้น ชีวิตก็ต้องเป็นสุขเพิ่มขึ้น

๑๓๖. ถ้าเห็นว่า “พระพุทธศาสนาดี ควรศึกษา”
ผู้นั้นก็ต้องศึกษาด้วย ไม่ใช่อยากให้คนอื่นศึกษา
แต่ตนเองไม่ศึกษา โดยเฉพาะอยากให้เด็กศึกษา
แต่ผู้ใหญ่ไม่ศึกษา ถ้าผู้ใหญ่ไม่ศึกษาแล้วเด็กจะศึกษาจากใคร

๑๓๗. พระธรรมย่ำแล้วย่ำอีกว่า แต่ละคนนั้นมีกิเลสมากจริงๆ
เพื่อจะได้ไม่ประมาทในการเจริญกุศลขัตติยลัทธิ
เพราะเห็นโทษของกิเลส จึงมีการเจริญกุศลยิ่งขึ้น

๑๓๘. คนที่เคยไม่ระวังเรื่องคำพูด พูดจาฟังไม่ได้เลย
รู้ไหมว่าขณะนั้นคนฟังเดือดร้อน
คนพูดไม่คิดเลย มีกำลังของกิเลสที่จะพูด
แต่ไม่รู้ว่าคุณอื่นเดือดร้อนเพราะคำนั้น

๑๓๙. ขณะไม่โกรธ จะมีความโกรธเกิดร่วมด้วยไม่ได้
โกรธ ดีไหม ไม่ดี เพราะสภาพโกรธเกิดเมื่อไหร่
ทำร้ายจิตเมื่อนั้น เป็นศัตรูภายใน ศัตรูภายในเกิดเมื่อไหร่
ทำร้ายจิตทันที พอจิตไม่ดีแล้ว กายก็ไม่ดี วาจาก็ไม่ดี

๑๔๐. เขาเลว เรื่องเขา แต่เราขณะนั้นเป็นอะไร
ยังเป็นมิตรหรือเปล่า คือ ไม่เป็นศัตรู
ต่อให้ใครเลวกับเราเท่าไร
เราก็สามารถไม่เป็นศัตรูได้ คือ ไม่คิดร้ายกับเขา
นั่นคือ ความดีของเรา

๑๔๑. เขาต่ำเรา เพราะเขาโกรธเรา
ถ้าเขาต่ำเรา แล้วเราโกรธเขา
เรานั้นแหละที่เสียประโยชน์เพราะเป็นอกุศล
เขาโกรธเรา เขาเดือดร้อน
เราโกรธเขา เราก็เดือดร้อนเหมือนกัน

๑๔๒. เริ่มเห็นใจคนที่ทำอกุศลกรรมได้แล้ว

เพราะเขาได้สะสมเหตุที่ไม่ดีไว้

และในที่สุด อกุศลกรรมที่เขาทำ

ก็ย่อมจะเป็นเหตุให้เขาได้รับผลที่ไม่ดีในภายหน้า

๑๔๓. เป็นเรื่องธรรมดาจริงๆ สำหรับคำนิทาและสรรเสริญ

เมื่อเป็นเรื่องธรรมดาอย่างนี้ ใครเสียเวลาเร้าร้อนใจ

หวนไหว ก็เป็นผู้ไม่ฉลาดเลย

เพราะเหตุว่า ไม่รู้สภาวะธรรมที่เป็นธรรมดาของโลก

๑๔๔. ความประพัตที่ผิดทั้งหมด

มาจากความไม่รู้ แล้วใครจะรู้ว่าไม่รู้

ถ้าไม่ได้ฟังคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เพราะฉะนั้น พระธรรมไม่ได้สาธารณะ คือ ไม่ทั่วไปกับทุกคน

แต่ต้องสำหรับคนที่สะสมมาที่จะเห็นคุณค่า

และศึกษาด้วยความเคารพจริงๆ ที่รู้ว่าทุกคำของพระองค์

เพื่อการขัดเกลากิเลสทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต

๑๔๕. สิ่งที่ดี มีค่า ถึงแม้จะน้อย ก็มีค่า

ต่างกันมากกับสิ่งที่ไม่มีความไม่มีประโยชน์

แม้จะมาก ก็ไม่มีค่าไม่มีประโยชน์

เพราะฉะนั้น ปัญญาก็บอกุศลธรรม เทียบกันไม่ได้เลย

๑๔๖. ปัญญาสามารถเข้าใจถูกต้อง
ว่าอกุศล เป็นโทษแน่นอน
ในขณะที่อกุศลจิตเกิด ทำร้ายใคร
ทำร้ายจิตที่กำลังเป็นอกุศลในขณะนั้น
และยังทำร้ายต่อไปถึงคนอื่นอีกมากมาย
ตามกำลังของอกุศลนั้นๆ

๑๔๗. เรามีชีวิตอยู่ในโลกนี้
ไม่รู้ว่าเมื่อไหร่จะจากโลกนี้ไป
อะไรก็ไม่สามารถติดตามไปได้เลย
ทรัพย์สินสมบัติหรือว่าร่างกาย ก็ไปไม่ได้
แต่ว่าความเข้าใจถูก เห็นถูก
ที่ค่อยๆ สะสมโดยความไม่ประมาท จะค่อยๆ เพิ่มขึ้น

๑๔๘. อกุศลทั้งหลายเป็นไปตามกำลังของปัญญา
เจริญอกุศลทันทีโดยไม่รีรอ
เพราะใครจะรู้ว่าขณะต่อไปเป็นอะไร
เป็นอกุศลก็ได้

๑๔๙. การทำลายพระพุทธรูปศาสนาหรือการไม่ประพฤติปฏิบัติ
ตามพระธรรมวินัย เป็นโทษอย่างยิ่งสำหรับบุคคลนั้น
และสำหรับคนอื่น ๆ ด้วย เพราะทำให้คนอื่นเข้าใจผิดไป
หมดเลย เพราะฉะนั้น กล่าวที่จะพูดความจริงให้คนอื่นรู้ว่า
อะไรถูก อะไรผิดหรือไม่ เพราะอย่างไรก็ต้องตาย
แล้วจะกลัวอะไร ในเมื่อค่านั้นเป็นประโยชน์
ยิ่งพูด ยิ่งเป็นประโยชน์

๑๕๐. เป็นธรรมดาของผู้ที่สะสมมาที่จะรู้ว่ามีประโยชน์ที่สุด
ในชีวิตและในสังสารวัฏ คือ ความเข้าใจความจริง
ถ้าสามารถที่จะทำให้ใครเข้าใจความจริงได้
ก็เหมือนกับผู้นั้นได้แทนคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
สิ่งที่พระองค์กระทำ เขาก็ทำสืบๆ ต่อๆ กันไป
เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์โดยย่อของมูลนิธิฯ คือ ศึกษาและปฏิบัติธรรม เผยแพร่พระธรรมตามแนวพระไตรปิฎก จัดพิมพ์เอกสารประกอบการศึกษาพระไตรปิฎกเผยแพร่เป็นสาธารณกุศล

คณะกรรมการบริหาร

ประธานกรรมการ	นางสาวสุจินต์ บริหารวนเขตต์
รองประธานกรรมการ	นางสาวดวงเดือน บารมีธรรม
กรรมการ	นางสงวน สุจริตกุล พลเอก สพรัง กัลยาณมิตร นาวาอากาศตรี เกื้อกุล แสันทอง หม่อมบงกชปริยา ยุคล นายจรัญ ภัคธีธนากุล
กรรมการและเหรัญญิก	นางสาวประภัสสร เทตระกุล
กรรมการและเลขานุการ	พลตรี ดร. วีระ พลวัฒน์

ท่านที่ประสงค์จะพิมพ์หนังสือของมูลนิธิฯ
เพื่อเป็นธรรมบรรณาการในการกุศล หรือมีศรัทธาจะสมทบทุนมูลนิธิฯ
และสนใจเป็นสมาชิกชมรมบ้านธัมมะ มศพ.

โปรดติดต่อมูลนิธิฯ หรือกรรมการของมูลนิธิฯ

สำนักงาน: ๑๗๔/๑ เจริญนคร ๗๘ แขวงดาวคะนอง เขตธนบุรี

กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๔๖๘ ๐๒๓๙

โทรสาร ๐ ๒๘๗๗ ๙๖๙๓

<http://www.dhammadhome.com>

E-mail: info@dhammadhome.com

Facebook: ชมรมบ้านธัมมะ มศพ.

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ.

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

www.dhammadhomefellowship.com

โทรศัพท์ ๐๘ ๕๖๒๑ ๗๑๐๖

รายการเผยแพร่พระธรรมทางสถานีวิทยุฯ
โดย มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

จังหวัด	สถานี	ความถี่	เวลา	วัน
กรุงเทพฯ ฯ	อสมท.	๑๔๙๔	๐๔.๐๐ น.	ทุกวัน
	รัฐสภา เอฟ.เอ็ม	๘๗.๕	๐๕.๐๐ น.	ทุกวัน
	รัฐสภา เอ.เอ็ม	๑๐๗๑	๐๕.๐๐ น.	ทุกวัน
	สวท. เอฟ.เอ็ม	๙๑	๐๕.๓๐ น.	ทุกวัน
	พล.๑	๑๔๒๒	๑๖.๐๐ น.	ทุกวัน
			๑๗.๐๐ น.	ทุกวัน
			๒๑.๐๐ น.	ทุกวัน
	ตชด.	๕๗๖	๒๐.๓๐ น.	ทุกวัน
	ทอ.๐๑	๙๔๕	๑๘.๑๐ น.	ทุกวัน
	สวท.	๘๓๗	๒๒.๑๐ น.	ทุกวัน
	พล.ปตอ.	๕๙๔	๒๓.๓๐ น.	ทุกวัน
	ไทธรรม เอฟ.เอ็ม	๙๕.๒๕	๑๗.๐๐ น.	จ. - ศ.
กาญจนบุรี	พล.ร.๙	๑๕๓๙	๐๔.๐๐ น.	อาทิตย์
ปราจีนบุรี	มทบ.๑๒	๘๕๕	๐๖.๐๐ น.	ทุกวัน
	พล.ร.๒ รอ. เอฟ.เอ็ม	๘๘.๒๕	๐๖.๐๐ น.	ทุกวัน
ประจวบคีรีขันธ์	ค่ายธนระริชต์ เอฟ.เอ็ม	๙๖.๒๕	๒๑.๐๐ น.	ทุกวัน
กำแพงเพชร	ทภ.๓	๗๓๘	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม	๑๐๕	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
ขอนแก่น	รต.	๑๑๕๒	๒๐.๓๐ น.	ทุกวัน
	มจร. เอฟ.เอ็ม	๑๐๑.๗๕	๐๖.๐๐ น.	ทุกวัน
กาฬสินธุ์	สวท. เอฟ.เอ็ม	๙๓	๒๒.๐๐ น.	ทุกวัน
เชียงใหม่	วปภ.๒	๗๓๘	๒๐.๓๐ น.	จ. - ส.
	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม	๑๐๑.๕	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
เชียงราย	ทอ.๐๑๕	๑๒๒๔	๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
	ทภ.๓	๙๙๙	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.

จังหวัด	สถานี	ความถี่	เวลา	วัน
นครสวรรค์	ทภ.๓	๘๐๑	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
น่าน	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม	๙๙.๕	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
เพชรบูรณ์	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม	๙๙.๕	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
พิษณุโลก	ทภ.๓	๑๑๑๖	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
	ทภ.๓	๑๒๔๒	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
	พล.ร.๔	๑๓๗๗	๐๕.๐๐ น.	ทุกวัน
แพร่	ทภ.๓	๕๘๕	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม	๑๐๓.๕	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
พะเยา	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม	๑๐๗.๒๕	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
พิจิตร	ทภ.๓	๑๔๔๙	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
ภูเก็ต	๑ ปณ. เอฟ.เอ็ม	๘๙	๐๕.๐๐ น.	ทุกวัน
ลำปาง	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม	๑๐๑.๗๕	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
ลำพูน	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม	๑๐๗.๕	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
ชลบุรี	ส.ว.ย. วิทยุคมนาคม (FM)	๑๐๒.๗๕	๐๙.๐๐ น.	ทุกวัน
ระยอง	พล.ม.๒ รือ.	๗๗๔	๐๕.๓๐ น.	ทุกวัน
สุราษฎร์ธานี	สวท. เอฟ.เอ็ม	๘๙.๗๕	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
สงขลา	ทภ.๔ เอฟ.เอ็ม	๑๐๗.๗๕	๒๓.๐๐ น.	ทุกวัน
ปัตตานี	ทภ.๔	๙๓๖	๑๐.๐๐ น.	ทุกวัน
นครศรีธรรมราช	ทภ.๔	๖๘๔, ๑๐๔๔	๐๖.๐๕ น.	จ. - ส.
สุโขทัย	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม	๑๐๒.๒๕	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
	ทภ.๓	๘๒๘	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
อุดรดิตถ์	ทภ.๓	๑๒๘๗	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม	๙๗.๕	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
อุบลราชธานี	ทอ.๐๘	๘๐๑	๐๕.๐๐ น.	ทุกวัน

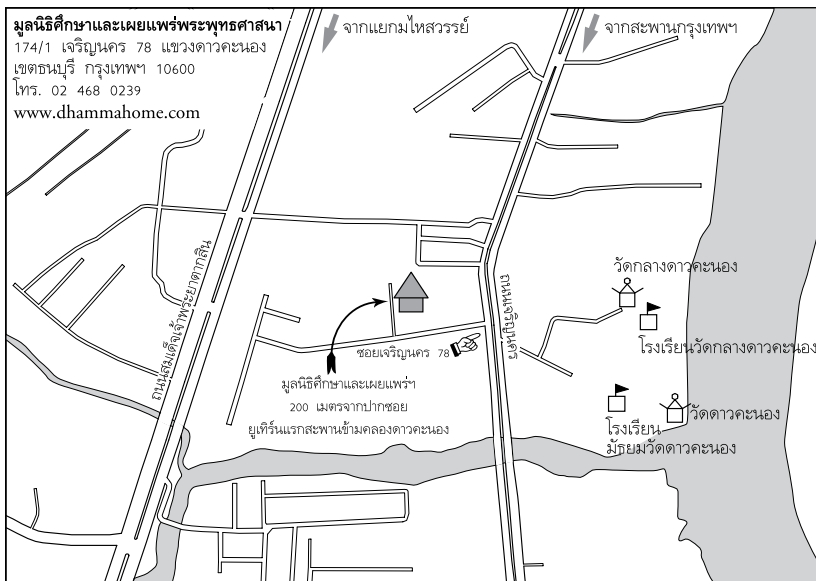
รายการอาจเปลี่ยนแปลงได้ โปรดสอบถาม โทร. ๐ ๒๔๖๘ ๐๒๓๙

**รายการ “บ้านร่มมะ” ทางสถานีโทรทัศน์
มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา**

สถานี	เวลา	วัน
สทท.๑๑	๐๔.๐๐ น.	จันทร์
TNN2	๐๗.๐๐ น.	เสาร์
TNN2	๐๒.๐๐ น.	อาทิตย์
TNN2	๑๖.๐๐ น.	พุธ
รัฐสภาช่อง ๑๐, ๒๐	๐๘.๐๐ น.	อาทิตย์
Dr.TV ช่อง ๒๗๒	๐๕.๐๐ น.	เสาร์-อาทิตย์

รายการอาจเปลี่ยนแปลงได้ โปรดสอบถาม โทร. ๐ ๒๔๖๘ ๐๒๓๙
เว็บไซต์ของมูลนิธิฯ www.dhammahome.com มีนาคม ๒๕๖๒

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

หลักฐาน ของวากานัน มีอยู่
เหตุนี้ วากานัน ชื่อว่า มีหลักฐาน
อธิบายว่า บุคคลผู้ที่ควรเชื่อได้นั้น
ย่อมเป็นผู้กล่าววากาอันสมควร
ที่จะพึงเก็บไว้ในหทัย

(ปปัญจสูทนี อรรถกถา มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก์ จุลลหัตถิปโทปมสูตร)

“พระเถระ กล่าวพระธรรมและพระวินัย
ถ้อยคำของพระเถระนั้น
ย่อมถึงซึ่งความเป็นของควรเก็บไว้ในหทัย
ดุจผ้าแคว้นกาสี นั้น
อันบุคคลควรเก็บไว้ในผอบของหอม ฉะนั้น”

(พระอภิธรรมปิฎก ปุคคลบัญญัติ)

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

๑๗๔/๑ เจริญนคร ๗๘ แขวงดาวคะนอง

เขตธนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๔๖๘ ๐๒๓๔

โทรสาร ๐ ๒๘๗๗ ๙๖๙๓

<http://www.dhammahome.com>

E-mail: info@dhammahome.com

ISBN 978-616-8004-06-7

9786168004067